

Forskerforum

Hva slags kunnskap dagens studenter vil trenge om 20 år, vet vi ikke. Den viktigste kompetansen er derfor evnen til å lære og tilegne seg kunnskap, skriver Norsk studentunion. Foto: Hung Ngo

Stillingsannonser

Forskar

Direktør
Se alle stillinger

Mest lest

Skummel trend

Høyere utdanning kan ikke være dimensjonert på bakgrunn av framskrivninger alene, skriver Norsk studentunion.

Therese Eia Lerøen og Anders Kvernmo Langset, NSO

01.10.2014

Kunnskapsdepartementet kartlegger nå framtidig behov i

utdanningssektoren, kan vi lese i **Forskerforum 7/14**.

Samtidig anbefaler OECD at politikere i større grad bør styre ungdoms utdanningsvalg. Vi mener det er behov for en mer nyansert debatt om utdanningstilbudet.

For det første kan vi ikke dimensjonere utdanningstilbudet vårt basert på framskrivninger av kompetansebehov alene. Det er ingen som med sikkerhet kan spå framtidens kunnskaps- og kompetansebehov, og det blir en håpløs oppgave om dette skulle bestemmes politisk i Stortinget.

Therese Eia Lerøen, fagpolitisk ansvarlig i Norsk studentunion.

KRONIKK
Skummel trend

Et eksempel på hvorfor dette er problematisk, ser vi i Statistisk sentralbyrås (SSB) framskrivinger av framtidig kompetansebehov. I 2008 gikk de ut med meldingen «Stort behov for økonomer», og et varsko om at vi i tillegg til mange flere økonomer også ville mangle

Anders Kvernmo Langset, leder i Norsk studentunion.

samfunnsfagutdannete og jurister. I 2013 melder derimot SSB at «tilbudet ser ut til å øke mer enn etterspørselen» for utdanning innen økonomi og administrasjon, samfunnsvitenskap og jus. Med andre ord har det meste endret seg på fem år.

I dag er blant andre NSO kritisk til at vi har over 35 utdanningstilbud innen nettopp økonomi- og administrasjon, kanskje kom mange av disse som en konsekvens av det varslete behovet for flere økonomer? Det gir grunn til å stille spørsmål ved det å basere dimensjoneringen av utdanningstilbudene på slike framskrivinger, og til å spørre hvilket grunnlag det egentlig gir for utdanningspolitiske debatter. NSO mener det er en skummel trend om slike framskrivinger alene skal bli førende for dimensjoneringen av utdanningstilbudet, og mener det må være basert på helhetsvurderinger og gjenstand for kontinuerlig diskusjon.

Det er essensielt at elevene får et godt nok grunnlag for å velge utdanning når de er ferdige på videregående skole (VGS). 19-åringene som skal søke seg til høyere utdanning, skal ikke være de som dimensjonerer

*Studieplassene
må gå til de
miljøene
som er
faglig
sterke.*

utdanningstilbudet, men de unge må få forutsetningene til å gjøre et opplyst valg. For å sikre dette mener NSO at det er behov for å styrke rådgivningstjenesten i VGS. Rådgivningstjenestene må være oppdatert både på hvilke studier som finnes, hva studieprogrammene inneholder, og hvilke jobbmuligheter som åpner seg etter endt utdanning.

I dag ser vi også flere eksempler på villedende markedsføring av institusjonenes egne studietilbud, og institusjoner som legger til moteord som «coaching», «design», «management» og «miljø» for å gjøre studiene sine mer attraktive for framtidige studenter. Om navnet på studiet ikke samsvarer med det faktiske innholdet, har flere enn studiesøkerne et problem. Hverken framtidige studenter eller arbeidsgivere vil kunne ha tillit til hva som egentlig ligger bak studienavnet dersom det markedsføres på en annen måte enn hva som er realiteten. Derfor er det viktig både

med god rådgivningstjeneste og en markedsføring som står i stil med det faktiske studieinnholdet.

Det er staten, gjennom Stortinget, sitt ansvar å sikre nok studieplasser innen de fagområdene der vi har behov for ekspansjon. NSO mener at disse studieplassene må gå til de miljøene som er faglig sterke og har ressurser til å ta imot flere studenter.

For NSO er det viktig at studentene våre vet at når de starter på høyere utdanning ved en institusjon i Norge, skal de være sikre på å møte et studium av høy faglig kvalitet som fører til at de blir noe samfunns- og arbeidslivet senere kan bruke. Institusjonene skal tilby utdanninger som er FoU-baserte, relevante og internasjonalt orienterte, og har et ansvar for å sørge for at hver enkelt student får en god utdanning. Det skal være tillit til at en sykepleier fra en norsk utdanningsinstitusjon er en kompetent sykepleier, uavhengig av ved hvilken institusjon personen har studert.

Nylig foreslo Marianne Aasen fra Arbeiderpartiet å innføre gradert studiestøtte, altså mer i stipend til dem som velger utdanninger hun mener det er behov for. NSO er uenig i denne måten å tiltrekke seg studenter på, og vil hevde at vi ikke trenger de søkerne som blir lokket av en høyere stipendandel eller mindre studielån for å søke lærer- eller sykepleierutdanning. Vi trenger dem som kan gi kompetent og god omsorg til pasientene, som kan være engasjerende og dedikerte lærere, og som kan sørge for at barna i barnehagen har en god utvikling både faglig og sosialt. Det handler om å finne de kandidatene som er motiverte for å utøve yrket, og som har de personlige forutsetningene for å gjøre en god jobb også etter utdanningen. Vi må derfor rekruttere dem som blir gode yrkesutøvere, ikke dem som baserer utdanningsvalget sitt på hva som gir lavest studielån. Da burde midlene heller brukes på å gi en god nok studiefinansiering til alle studenter, og til å øke statusen til de yrkene som sliter med rekrutteringen. Det skal være attraktivt å jobbe som lærer etter utdanningen også, ikke bare å være lærerstudent.

*Det er viktig at studentene
ikke på feil grunnlag blir
gitt insentiver til å starte på
visse utdanninger.*

Liz Hellevig i karrieresenteret Right Management Consultants anslår at nordmenn bytter jobb i snitt ti ganger i løpet av livet. Vi utdanner ikke først og fremst kandidater til den første jobben kandidatene får. Vi utdanner til jobb nummer to eller tre, og vi utdanner med et mål om et helt yrkesliv i arbeid. Begrepet livslang læring ble formelt innført i utdanningssystemet i 2009 gjennom nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, og omfatter hele utdanningsløpet fra grunnskole til høyere utdanning. Det innebærer at også arbeidslivet har et ansvar i å sørge for at deres arbeidstakere får nødvendig opplæring og faglig oppdatering for å

kunne utføre arbeidet sitt. Høyere utdanning legger grunnlaget for kunnskap og kompetanse hos kandidaten.

På enkelte områder kan man gjennom ulike framskrivinger antyde et framtidig behov, for eksempel at det vil mangle et visst antall sykepleiere, ingeniører og lærere. Hva slags kunnskap de vil trenge om 20 år, vet vi derimot ikke. Med utviklingen innenfor områder som omsorgsteknologi, datasystemer og IKT-baserte læringsformer tyder mye på at kandidatene i framtiden uansett ikke vil utøve faget sitt nøyaktig slik de lærte i utdanningen, og den viktigste kompetansen blir evnen til å lære og til å tilegne seg kunnskap også etter den formelle utdanningen. Det viktigste høyere utdanning kan føre til, er å gjøre kandidatene i stand til å lære gjennom et langt yrkesliv.

Det er viktig at studentene ikke på feil grunnlag blir gitt insentiver til å starte på visse utdanninger, slik vi for eksempel har sett i Danmark, der arbeidslivet nå i mye større grad styrer utdanningstilbudet. En god balansegang mellom statlig styring og studentenes eget valg er en forutsetning for en godt dimensjonert utdanningssektor. Det sentrale er at vi jobber målrettet med å tilby utdanninger av høy faglig kvalitet, gir riktig og troverdig informasjon om innholdet i de enkelte studiene og sørger for at elever og studenter har tilgang på rådgivning før studievalget og god oppfølging og veiledning i studietiden. Målet må være at vi utdanner solide kandidater til yrker hvor studentene selv har motivasjon og forutsetninger for å finne seg til rette, og samtidig sørge for å styrke lønns- og rammevilkårene til de yrkene man ser det er mindre attraktivt å studere.

Relaterte saker

KRONIKK
Riv ned
barrierene!

[Les mer »](#)

KRONIKK
En akademisk
potets
bekjennelser
[Les mer »](#)

KRONIKK
En forskers
bekjennelser
[Les mer »](#)

KRONIKK
Hev ambisjonene!
[Les mer »](#)

KRONIKK
Gir liv til
Forskerforbundet
[Les mer »](#)

KRONIKK
Retten til
vitenskap
[Les mer »](#)

Copyright © 2011 Forskerforum

REDAKTØR: [Kjetil A. Brottveit](#) / [Siri Lindstad](#) (fungerende) UTGIVER: [Forskerforbundet](#) KONTAKT: [Redaksjonen](#)